

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 23. rujna 2025.

Analiza presude

Merčep protiv Hrvatske
zahtjev br. 12301/12

čl. 5. Konvencije – pravo na slobodu i sigurnost

***Pritvor podnositelja temeljio se
na mjerodavnim i dostatnim razlozima
te je bio u skladu sa zahtjevom „posebne revnosti“***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u vijeću od sedam sudaca objavio je 26. travnja 2016. presudu u predmetu podnositelja koji je tvrdio da mu je povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost zajamčeno čl. 5. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Protiv podnositelja je pokrenuta istraga zbog sumnje da je počinio ratne zločine protiv civilnog stanovništva. Temeljem dostupnih materijala sudac istrage je utvrdio da je postojala osnovana sumnja da je podnositelj, u svojstvu zapovjednika policijske jedinice, između listopada i prosinca 1991. naređivao proizvoljna uhićenja, zlostavljanja i ubojstva velikog broja civila, kao i da je nepoduzimanjem potrebnih mjera za sprječavanje i kažnjavanje odgovornih pristao na niz drugih proizvoljnih uhićenja, nezakonito oduzimanje imovine, zlostavljanje i ubojstva civila od strane njemu podređenih. Temeljem prikupljenih dokaza, protiv podnositelja je podignuta optužnica pred Županijskim sudom u Zagrebu za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, te mu je istovremeno određen pritvor. Podnositelj je u više navrata podnio žalbu protiv odluke o produljenju pritvora Županijskom sudu u Zagrebu i Vrhovnom sudu, kao i ustavnu tužbu Ustavnom sudu. Podnositelj je ostao u pritvoru sve dok izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu nije ukinulo odluku o pritvoru te naložilo da se podnositelja zbog njegovog zdravstvenog stanja odmah pusti na slobodu.

Podnositelj je pred Europskim sudom prigovorio povredi čl. 5. st. 3. Konvencije zbog duljine pritvora, te zbog toga što nacionalni sudovi nisu mjerodavno i dostatno obrazložili odluke o produljenju pritvora podnositelja.

Donošenje odluke o produljenju pritvora može biti opravdano samo ako postoje konkretne naznake postojanja zahtjeva javnog interesa koji, ne dovodeći u pitanje predmnijevu nevinosti, preteže nad pravilom o poštovanju slobode pojedinca (*Idalov protiv Rusije* [VV], br. 5826/03, st. 139., 22. svibnja 2012.). Neprekinuto postojanje osnovane sumnje da je uhićena

osoba počinila djelo je *sine qua non* uvjet zakonitosti nastavka pritvora. Međutim, nakon proteka određenog vremena samo postojanje osnovane sumnje više nije dovoljno. U takvim predmetima, Europski sud mora utvrditi opravdavaju li još uvijek lišenje slobode drugi razlozi koje su navele sudbene vlasti. Kada su ti razlozi „mjerodavni“ i „dovoljni“, Europski sud mora utvrditi i jesu li domaća tijela pokazala „posebnu revnost“ u vođenju postupka ([Krikunov protiv Rusije](#), br. 13991/05, st. 36., 4. prosinca 2014.).

Europski sud je primijetio da je osnovana sumnja protiv podnositelja, a na kojoj su domaći sudovi temeljili svoje odluke, proizlazila iz opsežnih materijala koje su dostavili policija i tijela kaznenog progona Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju, dok su u daljnjem tijeku istrage pribavljeni dodatni opsežni dokazi. S obzirom da su se zaključci domaćih sudova temeljili na razumnim i uvjerljivim osnovama, Europski sud je prihvatio da je za vrijeme trajanja pritvora postojala osnovana sumnja da je podnositelj počinio ratne zločine protiv civilnog stanovništva.

Podnositelj je bio pritvoren ukupno jednu godinu, šest mjeseci i dvadeset pet dana. Prvih šest mjeseci, tijekom istraživanja navoda da je počinio ratne zločine protiv civilnog stanovništva, podnositelj je bio pritvoren zbog opasnosti od utjecaja na svjedoke i težine optužbi. U tim početnim fazama pritvora, sudac istrage i izvanraspravno vijeće Županijskog suda u Zagrebu, naveli su točan broj i imena svjedoka koji su trebali biti ispitani tijekom istrage, kao i razloge koji su ukazivali na činjenicu da postoji opasnost da bi podnositelj mogao vršiti utjecaj na njih. Kako je istraga napredovala i svjedoci su bili ispitani, sudac istrage je, pozivajući se na opasnost od utjecaja na svjedoke, jasno naveo koje svjedoke još treba ispitati. Nakon završetka istrage pritvor podnositelja više nije bio produljivan po toj osnovi. Stoga je Europski sud utvrdio da je pritvor podnositelja tijekom istrage u navedenom razdoblju bio utemeljen na mjerodavnim i dostatnim razlozima.

Nakon što je Županijski sud u Zagrebu podigao optužnicu za ratne zločine protiv civilnog stanovništva, pritvor protiv podnositelja je bio produljen zbog težine optužbi jer su ti zločini predstavljali opasnost za javnu sigurnost, te je bilo potrebno osigurati povjerenje građana u pravosuđe. Temeljem potonje osnove, podnositelj je bio pritvoren do njegovog puštanja na slobodu. Europski sud je naveo da u nekim slučajevima koji se odnose na posebno teška kaznena djela, vrsta i težina optužbi protiv tuženika predstavljaju čimbenike koji pretežu nad njegovim puštanjem na slobodu, a u korist određivanja pritvora protiv njega ([Van der Tang protiv Španjolske](#), br. 19382/92, st. 61.-63., 13. srpnja 1995.).

Podnositelji zahtjeva u predmetima [Getoš-Magdić protiv Hrvatske](#) (br. 56305/08, 2. prosinca 2010.) i [Šuput protiv Hrvatske](#) (br. 49905/07, 31. svibnja 2011.) prigovorili su produljenom pritvoru određenom protiv njih u kaznenom postupku zbog optužbi da su počinili ratne zločine protiv civilnog stanovništva. Europski sud je u tim predmetima pridao posebni značaj ozbiljnosti zločina o kojima je bilo riječ te prirodi i težini optužbi protiv podnositelja. S obzirom na to da pritvor određen zbog težine optužbi nije trajao pretjerano dugo u danim okolnostima, te uzimajući u obzir težinu kaznenog djela o kojem je riječ i prirodu i težinu optužbi protiv podnositelja, Europski sud je smatrao da je pozivanje domaćih tijela isključivo na težinu optužbi bilo mjerodavno za određivanje i produljivanje njihovog pritvora.

Europski sud je u ovom predmetu, kao i u predmetima [Getoš-Magdić](#) i [Šuput](#), naveo da je čl. 102. st. 1. t. 4. Zakona o kaznenom postupku, na koji su se domaći sudovi pozvali pri produljenju pritvora podnositelja, predviđao mogućnost pritvora ako je postojala osnovana sumnja da je okrivljenik počinio kazneno djelo za koje je predviđena kazna zatvora od najmanje

dvanaest godina te ako je pritvor opravdan načinom na koji je zločin počinjen ili drugim osobito teškim okolnostima. Stoga je utvrdio da navedena odredba nije propisivala obvezatni pritvor niti je bila primijenjena na takav način u predmetu podnositelja.

Pritvor protiv podnositelja zahtjeva bio je produljen temeljem čl. 102. st. 1. t. 4. Zakona o kaznenom postupku zbog toga jer je bio optužen da je počinio vrlo teško kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od dvadeset godina, te pozivanjem sudova na točno određene elemente optužbi protiv njega. Europski sud je naveo da, iako je u hrvatskom pravnom sustavu državno odvjetništvo odgovorno za sastavljanje optužnice, upravo je na sudovima da tijekom pritvora redovito provjeravaju postoji li osnovana sumnja da je počinjeno kazneno djelo, kao i obveza da preispitaju jesu li konkretne optužbe protiv okrivljenika podržane mjerodavnim dokazima. U predmetu podnositelja, Vrhovni sud je zaključio da bi javni red mogao biti ugrožen u slučaju puštanja podnositelja iz pritvora. Navedeni zaključak se temeljio na nalazima Županijskog suda u Zagrebu, a posebice utjecaju na žrtve i osobito teške okolnosti počinjenja navodnih zločina. Europski sud je naveo da je bilo razumno za pretpostaviti da je postojala opasnost od javne uznemirenosti i uznemiravanja javnog reda u slučaju puštanja na slobodu navodnog počinitelja tih zločina. Takva opasnost je morala razumno postojati tijekom razdoblja u kojem je podnositelj zahtjeva bio u pritvoru do suđenja, osobito uzimajući u obzir činjenicu da je postojao veliki javni interes za predmet podnositelja, te opću relevantnost tog predmeta. Također, sporni zločini su predstavljali negiranje samih konvencijskih temelja, što je stvorilo dugotrajne posljedice.

Europski sud je utvrdio da su nacionalni sudovi ispitali okolnosti koje su utjecale na trajanje i razloge za pritvor podnositelja, te su ispitali opravdanost dugotrajnog pritvora uzimajući u obzir konvencijske zahtjeve. Nakon što je pritvor podnositelja prestao biti opravdan zbog njegovog zdravstvenog stanja, Županijski sud je odmah naložio njegovo puštanje na slobodu i time okončao situaciju kojoj je podnositelj prigovarao.

Zaključno, Europski sud je utvrdio da su u predmetu podnositelja nacionalni sudovi postupali u skladu sa zahtjevom „posebne revnosti“. Europski sud je ocijenio da se pritvor podnositelja temeljio na mjerodavnim i dostatnim razlozima, uz poštovanje zahtjeva „posebne revnosti“. Stoga je utvrdio da nije došlo do povrede čl. 5. st. 3. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2025. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava